

Hendrika Klaver

Pedagogische Tact is niet voorbehouden aan degene die zijn opgeleid. Het is niet plaats- of tijdgebonden. In 1925 schreef Theo Thijssen al het volgende verhaal:

Hendrika Klaver was vandaag jarig: tien jaar. 't Is geen florissante verschijning... viezig en armoedig, en 't gezichtje zorgelijk. Maar ze had het toch klaar weten te spelen dat vanochtend haar zakje 'lekkers' op mijn tafeltje lag, waaruit ze zou trakteren. 't Zag er nogal verfomfaaid en onsmakelijk uit, het zakje; 't lag op mijn tafeltje als een stukje achterbuurtwinkeltjesellende en deed mij helemaal niet feestelijk aan. Ik deed net of ik de traktatie niet zag en ging tersluiks naar de kast, keek even in mijn foliant, m'n klassenboek, en zag dat Hendrika Klaver de jarige was. Toen zag ik plotseling wel het lekkers liggen, en zei: 'Ha, weer 's een jarige? Als 't maar lekker is Hendrika.' Ik stapte naar haar toe – ze zat verlegen glimlachend in haar bank- en feliciteerde haar vrolijk. Haar handje was een beetje kleverig... achter me hoorde ik een van de meisjes tamelijk hardop zeggen: 'Ik lust ze niet. Ajakkes.'

M'n eerste opwelling was me om te willen draaien en de spreekster eventjes de mantel uit te vegen, maar meteen bedacht ik dat zoveel gerucht, hoe ondubbelzinnig ik ook m'n afkeuring uitsprak, toch min of meer pijnlijk voor de jarige zou zijn en ik besloot niets te zeggen en af te wachten hoe 't verder liep. Goede raad wist ik eigenlijk niet.

We gingen lezen. Ik gaf Hendrika Klaver de eerste beurt omdat ze jarig was, en toen ik merkte dat ze werkelijk wonderbaarlijk goed las, liet ik haar doorlezen, het hele lesje uit. Zo'n extra lange beurt is een enorme traktatie...

Toen kwamen de andere beurten, veel korter; en terwijl ik daar zo rustig achter mijn tafeltje zat te luisteren, kreeg ik een zonderlinge inval; ik maakte het zakje lekkers open en snoepte doodkalm! 'O', riep dadelijk Mina Helm en de hele klas keek op; Hendrika Klaver glimlachte me goedig toe, maar de meesten hadden toch niet gezien wat ik gedaan had en keken informeerderig om zich heen. 'De meester snoepte!', lichtte Mina Helm ze gauw in; ik zat zeer duidelijk te eten; 't was een chocoladeflikje van afgrijselijke kwaliteit, er zat een soort verfsmaak aan, maar ik smulde duidelijk. En nu begrepen ze het en ging er een vreugdevol gehuil op over de ondeugende meester. Ik strekte weer m'n hand uit en pakte weer een snoepje en bracht het langzaam naar mijn mond; 'k rook de rare verflucht – maar ja, dat was slechts een der

ongerieflijkheden des beroeps en ik smulde weer duidelijk.

De jongens voor me zaten met wijze mannengezichten de zeer goeie mop die ik uithaalde te waarderen en lieten zich niet verleiden tot protest.

De meisjes deden anders: speelden een rol van brutaaltjes, van strenge moedertjes tegenover de ondeugende kwajongen die ik voorstelde; dreigden, waarschuwden, protesteerden met gillende sopraantjes. 't Was aardig, 't was eigenlijk best 'n beetje verfsmaak in de mond waard...

't Mág van Hendrika', verdedigde ik me zo kinderachtig als ik maar kon en ten derde male strekte ik mijn hand naar 't zakje. Een stuk of vijf, zes meisjes waren d'r bank uitgelopen en drongen om Hendrika heen, stookten haar op om in te grijpen, fluisterden haar raadgevingen in. Letten er niet op hoe dicht ze bij Hendrika kwamen, hoe d'r vieze haar langst hun gezichten streek.

Onder breedlachende bijval van de jongens stak ik leukkalm het derde flikje in m'n mond; en bij wijze van uitval, ze leek werkelijk wel een katje, vloog Marietje de Boer op m'n tafeltje af, greep het zakje en bracht het in veiligheid bij Hendrika. 'Stop weg! Stop weg!' En ja hoor, Hendrika koos partij en stopte het zakje weg, ergens onder haar vale jurk.

'k Had 'n heel kalmeringskarwei, eer we weer met de nodige rust onze leesles konden voortzetten; eigenlijk bleef het de hele leesles door maar zozo met de orde; telkens en telkens wilden de meisjes weer de komedie beginnen en ik begreep het; normaal zou de klas pas weer worden als het zakje lekkers goed en wel geconsumeerd was.

Vlak voor het speelkwartier wenkte ik Hendrika dat ze kon 'uitdelen'. En met voldoening zag ik hoe het kind daaraan begon met het trotse gevoel werkelijk te gaan trakteren; ik loerde d'r op of er iemand soms iets zou laten merken van de verfsmaak. Die zou ik dan even, nam ik mij voor. Welnu, ik loerde vergeefs, állen namen; ieder twee, want Hendrika zei telkens: 'Op één been kan je niet lopen'; en ofschoon de verflucht duidelijk in de klas opsteeg – allen smulden. Ze deden niet alsof, zoals ik, ze smulden wérkelijk. Ach, verwend op 't gebied van snoepen zijn ze ook géén van allen. Er bleven nog wat flikjes in het puntje van het zakje. Hendrika hield het met trots omhoog en zei: 'Voor de handwerkjuffrouw, vanmiddag!'...

Theo Thijssen